

צ'בזטי מוזהר"ן

קמא

דף צד:

עם

ביאור חברותא
ללימוד בעיון

תורה פד

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מה גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר
(ה"מ שמו שמה)

תורה אור

בראשית ושלח לך (יד) ויאמרו אליהם לא נוכל לעשות הקָדֵר הַזֶּה לָתֵת אֶת אֶחָדנוּ לְאִישׁ אֲשֶׁר לוֹ צַרְלָה כִּי תִרְפָּס הוּא לָנוּ:

יהושע ה (ב) בַּעַת הַיָּמִים אֲשֶׁר יָדַר אֵל יְהוֹשֻׁעַ עֲשֵׂה לְךָ תְּרִיבוֹת צָרִים וְשׁוֹב מִלְּאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׂנִינִי:

יהושע ה (ט) וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵל יְהוֹשֻׁעַ הַיּוֹם גְּלוּתִי אֶת חֲרַפְתִּי מִצָּרִים מִפְּלִיבָם וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא גִלְגָּל עַד הַיּוֹם הַזֶּה:

בראשית ויצא ל (כג) וַתֵּרָא וַתֵּלֶךְ בֵּן וַתֹּאמֶר אֶסֶף אֱלֹהִים אֶת חֲרַפְתִּי:

שיר השירים ה (ו) שִׁמְנֵי כְחוֹמֹת עַל לִבֵּךְ כְּחוֹמֹת צֶלֶל יְרוּשָׁה כִּי עֵצָה כְּכֹתֵף אֲנֹכָה קָשָׁה כְּשֶׁאֵל קִנְיָה רִשְׁפִּי רִשְׁפֵי אֵשׁ שְׁלֵהֲבַתְיָה:

שופטים ה (לא) בֵּן יֵאבֹדוּ כָּל אוֹיְבֵי יְהוָה וַתֵּאָבְדוּ כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבְרָתוֹ וַתִּשְׁקַט הָאָרֶץ אַרְבָּעִים שָׁנָה:

תורה פג

שמואל א כ (כו) וְלֹא דָבַר שְׁאֵל מֵאוֹמֵה בְּיָמָיו הָיָה כִּי אָמַר מִקְרָה הוּא בְלִי שְׁהוּר הוּא כִּי לֹא שְׁהוּר:

משלי כא (יד) מִמֶּן בִּסְתֵר יִכְפֶּה אֵף וְיִשְׁמַר בְּתֵךְ תִּקֶּה עֵצָה:

תורה פד

בראשית כד (א) וַאֲבָרְקָם וְקָן קָא בְּיָמָיו וַיהוָה בִּרְךְ אֶת אַבְרָהָם כָּל:

לאדם, הם מוג' קליפות הנ"ל [8]. ומפני זה אמרו אחי דינה לאנשי שכם, (בראשית לד) לא נובל לתת את אחותינו לאיש אשר לו ערלה כי הרפה היא לנו. וגם יהושע אחר מל את ישראל שנית אמר (יהושע ה) היום גלותי את חרפת ישראל [9]. כי עיקר החרפות באים מבחי' ערלה שהיא בחי' ג' קליפות הנ"ל (7). וע"כ כשנולד יוסף, אמרה אמו (בראשית ל) אסף אלקים את חרפתי. כי בהתגלות בחי' יוסף שהוא בחי' קדושת הברית בחי' מילה כנודע [10], נאספו החרפות, היינו השלש קליפות כנ"ל. וזהו כוונת רחיצת מים המין בעש"ק, כי אז קליפתי נוגה נכללת בקדושה, ואז הפיצים גם השלש קליפות לעלות לאחוז בקדושה, ואז יורדים בחי' שלהבת י"ה [11], ומכוח אותן שלא יאחזו בקדושה, והוא בחי' מים המין. והוא כוונת נטילת צפרניים בעש"ק כנודע [12]: וזהו פי' הגמרא (שבת פח ע"ב), הנעלבים ואינם עולבים, ואז הוא 'בבחי' ח"ש, הוא שתיקה. שומעוים" חרפתם ואינם משיבים כנ"ל. ועושיין

מאחבה, כי לפעמים שתיקה של האדם כדי לעשות יסורים לשכנגדו, ואז הוא בחי' זו נכלל בקליפה. אבל כשהוא מאחבה אז הוא בחי' ח"ש נכללת בקדושה. עליהם הכתוב אומר ואחביו כצאת השמש בגבורתו, היא" בחי' שלהבת יה" כנ"ל [13].

שע"י ששומעין חרפתם ואינם משיבים, עי"ז דוחים בחי' הג' קליפות הנ"ל, שהם בחי' ערלה בחי' הרפה כנ"ל. ונכללים בבחי' חשמ"ל ע"י השתיקה שהיא בחי' ח"ש, כי הוא דוחה החרפה ע"י שאינו רוצה לריב ולחרף את חברו. שזהו בחי' מ"ל בחי' מילה שהיא" ביטול הערלה בחי' חרפה בחי' ג' קליפות הממאות הנ"ל. וזהו חשמ"ל ח"ש מ"ל היינו השתיקה "שהיא בחי' מילה בחי' ביטול החרפה שהיא" בחי' ערלה כנ"ל. וזהו ועושים מאחבה, כי זאת השתיקה שהיא בחי' חשמ"ל זהו בחי' נוגה הנ"ל. שיש בה שני בחי', לפעמים נכללת בקדושה, ולפעמים נכללת בקליפה, בתוך הג' קליפות הנ"ל, שהם בחי' חרפה כנ"ל. היינו כי לפעמים הוא שותק לחבירו כדי לעשות לו יסורים ביותר, נמצא שבזאת השתיקה הוא מחרף את חברו ביותר. ואז נכללת השתיקה, בחינות נוגה בקליפה, בבחי' הרפה כנ"ל. אבל כשעושה מאחבה, ששותק מאחבה, מחמת שאינו רוצה לבייש ולחרף את חברו, אזי בחי' נוגה נכללת בקדושה. וע"כ עליהם הכתוב אומר ואחביו כצאת השמש בגבורתו, זהו בחי' שלהבת י"ק הנ"ל, שע"י נכלל נוגה בקדושה בבחי' חשמ"ל כנ"ל]:

פג (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף. דע כי בהא"ב יש ששה פאים, דהיינו אף א"א לקרות בלא פ. גם כף ךף פ' ף וקו"ף ג"כ א"א ליקרא אותן בלא פ, נמצא שיש בהא"ב ששה פאים. וששה פעמים פ', גי' ת"פ, כמנין לילית [12]. והנה ח"ו כשאירע לאדם מקרה בלתי טהור [12], הוא

פד (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף. מלשון כופה עליו כלי [2] (שהוא לשון הפיכה). ונעשה פ"א"פ. וזה יכפה אף, שכופה והופך האף ונעשה פ"א: [2] (והוא פלאז):

פד (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף. מלשון כופה עליו כלי [2] (שהוא לשון הפיכה). ונעשה פ"א"פ. וזה יכפה אף, שכופה והופך האף ונעשה פ"א: [2] (והוא פלאז):

פד (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף. מלשון כופה עליו כלי [2] (שהוא לשון הפיכה). ונעשה פ"א"פ. וזה יכפה אף, שכופה והופך האף ונעשה פ"א: [2] (והוא פלאז):

פד (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף. מלשון כופה עליו כלי [2] (שהוא לשון הפיכה). ונעשה פ"א"פ. וזה יכפה אף, שכופה והופך האף ונעשה פ"א: [2] (והוא פלאז):

פד (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף. מלשון כופה עליו כלי [2] (שהוא לשון הפיכה). ונעשה פ"א"פ. וזה יכפה אף, שכופה והופך האף ונעשה פ"א: [2] (והוא פלאז):

פד (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף. מלשון כופה עליו כלי [2] (שהוא לשון הפיכה). ונעשה פ"א"פ. וזה יכפה אף, שכופה והופך האף ונעשה פ"א: [2] (והוא פלאז):

פד (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף. מלשון כופה עליו כלי [2] (שהוא לשון הפיכה). ונעשה פ"א"פ. וזה יכפה אף, שכופה והופך האף ונעשה פ"א: [2] (והוא פלאז):

פד (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף. מלשון כופה עליו כלי [2] (שהוא לשון הפיכה). ונעשה פ"א"פ. וזה יכפה אף, שכופה והופך האף ונעשה פ"א: [2] (והוא פלאז):

פד (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף. מלשון כופה עליו כלי [2] (שהוא לשון הפיכה). ונעשה פ"א"פ. וזה יכפה אף, שכופה והופך האף ונעשה פ"א: [2] (והוא פלאז):

פד (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף. מלשון כופה עליו כלי [2] (שהוא לשון הפיכה). ונעשה פ"א"פ. וזה יכפה אף, שכופה והופך האף ונעשה פ"א: [2] (והוא פלאז):

פד (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף. מלשון כופה עליו כלי [2] (שהוא לשון הפיכה). ונעשה פ"א"פ. וזה יכפה אף, שכופה והופך האף ונעשה פ"א: [2] (והוא פלאז):

פד (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף. מלשון כופה עליו כלי [2] (שהוא לשון הפיכה). ונעשה פ"א"פ. וזה יכפה אף, שכופה והופך האף ונעשה פ"א: [2] (והוא פלאז):

פד (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף. מלשון כופה עליו כלי [2] (שהוא לשון הפיכה). ונעשה פ"א"פ. וזה יכפה אף, שכופה והופך האף ונעשה פ"א: [2] (והוא פלאז):

ע"י הקליפה הנ"ל כידוע [12]. והנה הקליפה הנ"ל יונקת מן הא"ב כמנין שמה, היינו מן הפאין הנ"ל, ונעשה מן פ"א אף. לפיכך ארו"ל (סוטה יז) איש ואשה זכו שכינה שריו ביניהם. לא זכו, היינו שהוא בלתי טהור, אש אוכלתו. כי דע וראה כי האותיות עצמן של הפאין (היינו א. כ. ד. פ. ף. ק. הנ"ל) הם גי' אש, ונוקמין בו. וכשנותן צדקה בסתר, פודה הניצוצות הקדושות מן הקליפה, ונעשה מן האף פ"א. וזהו [12] מתן בסתר יכפה אף. מלשון כופה עליו כלי [2]

(שהוא לשון הפיכה). ונעשה פ"א"פ. וזה יכפה אף, שכופה והופך האף ונעשה פ"א: [2] (והוא פלאז):

פד (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף. מלשון כופה עליו כלי [2] (שהוא לשון הפיכה). ונעשה פ"א"פ. וזה יכפה אף, שכופה והופך האף ונעשה פ"א: [2] (והוא פלאז):

פד (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף. מלשון כופה עליו כלי [2] (שהוא לשון הפיכה). ונעשה פ"א"פ. וזה יכפה אף, שכופה והופך האף ונעשה פ"א: [2] (והוא פלאז):

פד (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף. מלשון כופה עליו כלי [2] (שהוא לשון הפיכה). ונעשה פ"א"פ. וזה יכפה אף, שכופה והופך האף ונעשה פ"א: [2] (והוא פלאז):

פד (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף. מלשון כופה עליו כלי [2] (שהוא לשון הפיכה). ונעשה פ"א"פ. וזה יכפה אף, שכופה והופך האף ונעשה פ"א: [2] (והוא פלאז):

פד (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף. מלשון כופה עליו כלי [2] (שהוא לשון הפיכה). ונעשה פ"א"פ. וזה יכפה אף, שכופה והופך האף ונעשה פ"א: [2] (והוא פלאז):

פד (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף. מלשון כופה עליו כלי [2] (שהוא לשון הפיכה). ונעשה פ"א"פ. וזה יכפה אף, שכופה והופך האף ונעשה פ"א: [2] (והוא פלאז):

פד (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף. מלשון כופה עליו כלי [2] (שהוא לשון הפיכה). ונעשה פ"א"פ. וזה יכפה אף, שכופה והופך האף ונעשה פ"א: [2] (והוא פלאז):

פד (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף. מלשון כופה עליו כלי [2] (שהוא לשון הפיכה). ונעשה פ"א"פ. וזה יכפה אף, שכופה והופך האף ונעשה פ"א: [2] (והוא פלאז):

פד (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף. מלשון כופה עליו כלי [2] (שהוא לשון הפיכה). ונעשה פ"א"פ. וזה יכפה אף, שכופה והופך האף ונעשה פ"א: [2] (והוא פלאז):

פד (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף. מלשון כופה עליו כלי [2] (שהוא לשון הפיכה). ונעשה פ"א"פ. וזה יכפה אף, שכופה והופך האף ונעשה פ"א: [2] (והוא פלאז):

פד (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף. מלשון כופה עליו כלי [2] (שהוא לשון הפיכה). ונעשה פ"א"פ. וזה יכפה אף, שכופה והופך האף ונעשה פ"א: [2] (והוא פלאז):

פד (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף. מלשון כופה עליו כלי [2] (שהוא לשון הפיכה). ונעשה פ"א"פ. וזה יכפה אף, שכופה והופך האף ונעשה פ"א: [2] (והוא פלאז):

פד (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף. מלשון כופה עליו כלי [2] (שהוא לשון הפיכה). ונעשה פ"א"פ. וזה יכפה אף, שכופה והופך האף ונעשה פ"א: [2] (והוא פלאז):

פד (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף. מלשון כופה עליו כלי [2] (שהוא לשון הפיכה). ונעשה פ"א"פ. וזה יכפה אף, שכופה והופך האף ונעשה פ"א: [2] (והוא פלאז):

פד (משלי כא) מתן בסתר יכפה אף. מלשון כופה עליו כלי [2] (שהוא לשון הפיכה). ונעשה פ"א"פ. וזה יכפה אף, שכופה והופך האף ונעשה פ"א: [2] (והוא פלאז):

12 עיין תורה ס' אות ב'.
13 לא ידוע היכן ומתי נאמרה תורה זו. (עיין בסוף תורה קח שכל התורות כאן מותרה ענ עד קח הן לשון החברים ונראה שמותרות סידרה כאן אע"פ שהיא לשון רבינו כדי להסמיק אותה לתורה פו שעוסקת באותו ענין)
14 לשון הזמר כל מקוש שמזמרים בליל שבת ועיין עוד תורות פו רכו רעו רעו שאמר רבינו על פיט זה

15 בדפ"ר ובתקפא גיטין נדפס כאן שתי תיבות- ונעשה פ"א, ובתקפא ברגו והאוצר אינו, וכן בתולד ותולד אינו. בתרפ"ז נדפס בסוגריים- (ונעשה פ"א) ובתשכ"ט נמחקו תיבות אלה. גרסתנו כגרסת תקפא גיטין כי אין הכפל לשון גורע ואין לנו הכרע גמור שזו טעות.
16 נוסף בתקפא
17 תורה זו לשון החברים לא ידוע היכן ומתי נאמרה
18 מראה מקום זה נמצא גם בדפ"ר ובתשכ"ט הוסיף סוגריים- (פ' נשא דף קר"ג) (צ"ע) כידוע שכל ההוספות של מוהר"ת טרג בסוגריים ובכללן הודאה מקומות שהוסיף וכאן הוא מ"ם כבר היה בלשון החברים ואפשר שכן שמע מוה"נ
19 בתולד- לאנאל
20 גם בדפ"ר ותולד- וכולי, ומתולד- וכו' (עיין לעיל דף צא: שגם מוהר"ת תיקן בכה"ג)
21 בדפ"ר ותולד- הגנוז
22 * ע"ז יט:
23 עיין בעש"ט עה"ת בראשית קלט
24 כי מלתו מסת' להיטו נמינה ספך מלת סלקימה ועיין תורה ל' אות ו' שהיה שונא ממון.
25 מתרפ"ז- סטרא
26 בדפים שלנו דף קסט.

דלכאורה לא שייך לומר כנודע אבל כנ"ל הכוונה לח"ש (7)
2 בתולד- הוא
3 מתרפ"ז- י"ה
4 מוהר"ת בתקפא
5 בתולד- שהוא
6 בתולד- שהוא
7 בתולד- שהוא
8 בתולד- שהוא
9 בתולד- שהוא
10 תורה זו לשון החברים לא ידוע היכן ומתי נאמרה ועוד בענין הששה פאים עיין פל"ח
11 עיין הקדמה לתיקון כללי. ומגלה עמוקות אופן קפד.
12 כ"ש"ח שמואל- א קק כו
13 עיין וזהו בראשית גה. ויקרא יט. וישלח קסט:
14 משלי כא די
15 כרמצינו לשון כזה גבי חמץ שנמצא ביו"ט פסח בפסחים ו. ועיין מצודות דוד על משלי שם יכפה לשון כיסוי ובח"ל כפה עליהם הר כגיגית
16 מוהר"ת בתקפא

* וזהו בראשית יט סוף ע"ב וע"ש הקדמת המתוק מדבש משי"כ בשם האור יקר (כרן ב שער ד' סימן ר' עמי כב) וצ"ח לזוהר פנתס רכ"ו:
2 בתולד- הוא (בפסוק כתיב הוא וקרי היא)
3 בפסוק כתוב חרפת מצרים
4 עיין תיקון נח. [דף צב:]
5 שער המצוות פרשת לך לך
6 מתרפ"ז קליפות
7 * שיר השירים ח' ו' שלהבתיה
8 פרי עץ חיים שער שבת פ"ג. שער הכוונות סדר שבת דרוש א ענין קבלת שבת.
9 בתקפא תרלו ותרפז- (שבת נו ע"ב), בתולד- (שבת פח ע"ב), ובתשכ"ט מתק (כנראה כיון שהוא טעות וכבר נרשם בתיחלת התורה מקום הגמ' הוא)
10 בתשכ"ט בחי'
11 מתרפז- שומעין
12 בדפ"ר ובתקפא גיטין- כנודע. בתקפא ברגו והאוצר- כנ"ל, ובתולד ותולד- כנ"ל, בתרפז- כנודע, בתשכ"ט- כנ"ל. (גרסתנו כגרסת תקפא ברגו אע"פ שמצאנו בשאר גלויות שגיטין מודיע יתור כי בגלויות זה נראה שג' השנויים שמצאנו- שנים כאן ואחד לקמן בדף צה-ה. הטבא ונטה בהם כגרסת תקפא ברגו ובפרט כאן

מאמר במה הארכת ימים

מספה"ק ליקוטי מוהר"ן

זמן ומקום אמירת התורה

תורה זו לשון החברים לא ידוע מתי והיכן נאמרה

פתיחה

בתורה זו מבאר עפ"י הזוהר שאומר אין יום שאין בו טוב אלא שהטוב מכוסה בקליפה כדי שרק מי שראוי יזכה בפרי הטוב. כך כשאדם רוצה להבין עומק התורה או סתרי תורה אם אינו ראוי אזי מנסים אותו ע"י מחשבות זרות ובלבולים שהן הקליפה המכסה על הפרי הטוב, ורק אם הוא מתעקש מתפלל ומבקש נשברת הקליפה וזוכה בטוב. אבל עיקר מה שמשבר את הקליפה היא מדתו של אברהם אבינו מדת החסד ובעיקר בממון. ועיקר הטוב שזוכים ע"י שזוכים בפנימיות התורה הוא שזוכים על ידה להאריך את הימים באיכות דהיינו שבכל יום יהיה יותר קדושה

ליקוטי הלכות

לקוטי הלכות חו"מ פקדון וארבעה שומרים הלכה ד' אות ו' – ומנה נמשכין כל הבלבולים והמניעות והעפובים שבכל יום ויום, שמה נמשכין כל הטעויות הנ"ל שהאדם רוצה לרחוק מהן עד ששעל פי הרב נדמה לו כאלו אין זה היום נמנה ונספר כלל בימי חייו כאלו היום הזה אי אפשר לעבד את ה' יתברך ובאמת בודאי כפי השתחוות והתפשטות הסטרא אחרא והקלפה שבכל יום ויום בודאי קשה מאד לעסק בעבודת ה', בפרט בתפלה ששם באים כל הבלבולים שבפועל, (כמו שמבאר בהתורה מישרא בסימן ל, עין שם). אבל צריכין לידע שאף על פי כן זה היום הוא יום ועולה בחשבון ובודאי יש בו טוב רק שהחשף מכסה עליו כי הקלפה קודמת לפרי, וצריכין להתגבר ולהשתדל לשבר הקלפה שהם כלל כל המניעות והבלבולים והטעויות והדחיות ולידע ולהאמין שדיקא ביום הזה יכול להתקרב לה' יתברך לפי בחינתו ואם תדרשנו ימצא לך ותודה למצא הטוב שבזה היום דיקא, כי לית יום דלית בה טוב כמו שאיתא בזהר הקדוש המובא בסימן פד) וזה לשונו, תא חזי כל שית ימי בראשית וכו' ולא תשכח יום דלית בה טוב וכו' וכל יומא אית לה גדר מלבר דלא יעול כל בר נש לההוא טוב בגון חשף דכסיא לנהורא וכו'. על כן צריכים לידע שמה שנדמה להאדם כאלו היום אי אפשר לו להתפלל בכונה וללמוד ולעסק בעבודת ה' זה נמשך רק מהחשף שקדם לאור שנמשך מפגם הצמצום הנ"ל שמשם נמשך הגדר מלבר שיש על הטוב שבכל יום, כמבאר בזהר הנ"ל, ומשם באים כל הטעויות והדחיות של כל אדם שבכל יום שנדמה לו כאלו היום הזה אינו כלום כאלו אינו מימי חייו כאלו היום אי אפשר להתקרב לה' יתברך כלל, כפאשר נמצא זה ברב בני אדם שאינם מפקחים על דרכיהם היטב, בפרט פשיש לו איהו סבה ומאנע לטוב או להפך חס ושלום, שאז היום מתבלבל אצלו לגמרי עד שרוב ימיהם כלים בזה להכל ולריק רחמנא לצלן כגון ביום זה הוא יריד ויומא דשקא וביום זה צריך לחשב חשבונותיו ובזה היום יוצא לדרך ובאלו הימים הוא בדרך נע ונד ומטלטל ובהם בא מן הדרך וצריך להרים המשאוי מעל העגלה ולסדר הסוחרה ולחלקה פראוי וכו' וביום זה מודפן לו איהו מריבה וקטטה עם אהו וביום זה נקרא על איהו סעדה וכיצא בזה בטולים ובלבולים שונים בכל יום ויום עד שכמעט בכל יום נמצא בו בטול ובלבול גדול. ואפלו בשאר הימים שאין בו מאנעות כאלה. נדמה לו גם כן על פי הרב בכל יום כאלו היום הזה אינו כלום וכנ"ל. וכל זה נמשך מהגדר מלבר דאית על כל יום וכנ"ל, שנמשך מהחשף שקדם לאור, דהיינו מבחינת פגם הצמצום הנ"ל שהוא בחינת תקון מעוט הלכנה כנ"ל. על כן סופרים הימים לעמר דיקא, כי העמר הוא בחינת המתקת הצמצום הנ"ל בחינת תקון מעוט הלכנה שעל ידי זה נתבטל יניקת החשף והסטרא אחרא שהוא בחינת הגדר שיש על כל יום ויום שעל ידי זה זוכין לידע האמת שבכל יום ויום יש בו טוב וצריכין להשתדל להתקרב בזה היום דיקא לה' יתברך כפי אותו היום, כי כל הימים מנויים וספורים, שנהו בחינת מצות ספירת העמר וכנ"ל:

שיחות השייך לתורה זו

פל"ח יבמות מט: מסופר שמנשה דן את הנביא ישעיה למיתה על נבואת שקר שאמר לחזקיהו שהוסיפו לו טו שנים כדאיתא בברכות י. שנגזר על חזקיהו למות וכיון שב והתפלל מקירות לבו הוסיפו לו טו שנים וביבמות מט: נחלקו ר"ע אמר משלו הוסיפו לו דהיינו כי נגזר לקצר ימיו ועתה החזירו לו אותן שנים. ורבנן אמרו מעלמא הוסיפו לו. ומבאר הפל"ח שם עפ"י המבואר בתורה פד ובתורה ס' אות ד' מה שניבא ישעיהו לחזקיהו "הנני יוסיף ימים על ימך", כי ברכת את ימך אמלא (שאמר משה רבנו ומשם טען מנשה שהנביא משקר), אף אם הפירוש הוא כשיטת רבי עקיבא שאמר (יבמות נ) אלו שני דורות זכה משלימין לו וכו', דהיינו שמשלו הוסיפו לו, הפירוש כמבואר בתורה פד, שיהיו ימיו שלימים וגדולים, כי חזקיהו מאחר שהתגבר בתפילה אחר שכבר נגזר עליו מיתה, וקיים בעצמו "הן יקטלני לו איחל" (איוב ג, טו), על ידי זה נשלמה תפילתו ביתר שאת, עד שזכה להשיג הטוב הגנוז ביותר, ועל ידי זה אפילו אם רק משלו הוסיפו לו, אף על פי כן היה בבחינת 'הנני יוסיף ימים', מחמת שכבר נגזר עליו מיתה, וגם כי הימים שחי אחר כך היו גדולים וארוכים אצלו ביותר, שזה בחינת מה שמובא (עיי' מגלה עמוקות ואתחנן אופן קפ) שהימים שהוסיפו לו היה מבחינת עתיק, ששם עיקר הזקנה והאריכות ימים כידוע, (כמבואר בתורה ס' אות ד') ומכל שכן לשיטת חכמים דסבירא ליה דהפירוש של "מספר ימך אמלא" רצה לומר זכה מוסיפין לו, על כן זכה חזקיהו על ידי תפילתו לבחינת יוסיף ימים, שזה בעצמו בחינת "את מספר ימך אמלא" וככל הנ"ל.

הקדמה

רבנו מבאר כאן איך זוכים להאריך את הימים שכל יום יהיה ארוך דהיינו מלא קדושה, ומבאר זאת על פי זוהר בפרשת נשא שאומר שאין יום שאין בו טוב, דהיינו אע"פ שכל יום מנהגת אותו מידה אחרת מ'ז' ספירות, אע"פ כ בכל יום יש בהנהגת אותו היום, אור פנימי אחד משותף לכולם, הוא טוב הגנוז בעתיקא, הנקרא אור חסד עליון, שהוא יומא דאזיל עם כולו יומין, אלא שהאור הזה מכוסה בחושך רוחני גדול, שהם ממונים מלאכים קדושים ומלאכי חבלה, לשמור עליו שלא יתגלה למי שאינו ראוי, ולמי שכן ראוי הם דייקא מגלים לו את אותו טוב גנוז, וקודם שמכניסים את האדם, מנסים אותו במניעות של דמיון לראות עד כמה באמת הוא רוצה ונכסף לאור הזה, דהיינו להיות קרוב להקב"ה ולהמליך אותו בכל אבריו וחושיו,

צ"ע, אבל נראה כוונת רבנו, שהטוב הגנוז הוא אור הגנוז, וכן מבואר בתורה טו/ו¹ שסודות התורה הן אור הגנוז, ועי"ש שזוכים לזה ע"י התבודדות. עוד עיין תורה לג אות ה'² שאהבה שבימים היא יומא דאזיל עם כולו יומין דהיינו אור אהבת ה' שיש בפועל בכל יום, ועי"ש שהיא פנמיות התורה שנקראת טוב ונקראת אור והיא אור הגנוז.

אותו אור ששימש ל"ו שעות בראשית הבריאה, ונגזז כמ"ש (איוב לח טו) ימנע מרשעים אורם (מזרחי בראשית א ד), רוצה לומר אע"פ שהוא אורם, מנע אותו מהם כדי שלא ירשיעו על ידו יותר. וממה שיחידים בכל דור זוכים לו, משמע שכל השאר הם בבחי' רשעים לגביו. אבל ע"י תשובה וחסד כנ"ל ובעקשנות ורצון חזק יוצא האדם מגדר רשע הנ"ל ויכול לזכות בו כך מבואר כאן בתורה זו.

ולפי זה הדברים מאירים הרבה יותר כי אור הגנוז הוא אור שמגלה את הקב"ה להדיא בכל דבר, כמו לעתיד לבא כשתמלא ארץ דעה כמים לים מכסים, דהיינו שיתהפך ממה שהיום הקב"ה צריכים אנו להתאמץ להיזכר בו, ואילו הגשמיות היא לנגד העיניים מורגשת בכל החושים, כשזוכים לאור הגנוז, אזי בדיק להפך, הקב"ה הוא הדבר הכי גלוי, ואילו הגשמיות תהיה תלויה בזיכרון.

וכשזוכה בטוב האור הגנוז אזי כנ"ל שבכל דבר רואה רק את הקב"ה, כבר ממילא כולו אש להבה לה' וממליך אותו בשלימות בכל רגע וממילא כל רגע שלו מלא קדושה חכמה דאקרי קודש. וזהו יום ארוך דייקא דהיינו שמאיר בו אור החכמה, אבל רוחב הוא בינה כידוע, והיא דרך אחרת של עיון התורה/ו³. אבל אפשר לדחות ראה לקמן תורה ס' אות ב' ואת ג' שבאריכות ימים כלול גם רוחב.

וזהו ששאלו את התנא כמה הארכת את ימים, דהיינו באיזה מדה נכנסת להשיג את הטוב הגנוז הנ"ל, וכמבואר בזהר שאפשר להיכנס ע"י מדת החסד ואפשר ע"י תשובה, והתנא השיב להם וותרן הייתי בממוני, דהיינו מדת החסד, כי כל ממונו החזיק בו רק כדי לעשות בו חסד, ולא לעצמו, דהיינו שעיקר עסקו להיות משפיע טוב לכל הסובבים אותו, כאברהם אבינו שהרגיש שאין לו חיים בלא עשיית חסד, כמבואר בריש פרשת וירא שכשהיה חולה וביום חם נורא שהקב"ה הוציא חמה מנרתיקה, הוא רץ לחפש אורחים וכשמצאם רץ למרחקים מבאר שבע לחברון להביא להם לשון של בקר לכל אחד, והכל ביום שלישי למילתו בזקנותו שהכאבים עצומים ביותר, אבל בעל מדת החסד כואב לו יותר כשאין לו למי להשפיע חסד. ועי"ז זכה אברהם להאריך ימיו כמבואר כאן, ובתורה ס'/ו⁴

³ תורה טו אות ו'א| מי שרוצה לטעם טעם אור הגנוז, הינו סודות התורה שיתגלה לעתיד, צריך להעלות מדת היראה לשרשה:

¹ תורה לג אות ו'ה| כי יש שני מיני אהבות, אחת שהיא אהבה שפנימים, כמו שמוכא לעיל "יומם יצוה ה' חסדו" וימא דאזיל עם כולו יומין. שכל יום, הינו שכל מדה ומדה, יש שם אהבתו של השם יתברך עם ישראל, וזה שבפעל. ויש אהבה שהוא בכת, וכו'... וזהו (זכריה י"ד): "יהיה יום אחד יודע לה'", שיתגלה האהבה הנקרא יום, כמו שכתוב: "יומם יצוה ה' חסדו". הינו התורה הפנימיות שהיתה צפונה, כמו שכתוב (בראשית א): "וירא אלקים את האור כי טוב", ואמרו רבותינו, זכרונם לברכה (חגיגה י"ב): "פי טוב לגנוז", פי אור התורה הזאת אין העולם פדאי להשתמש בה. והתורה נקרא טוב, שנאמר (משלי ד'): "כי לקח טוב נתתי לכם" (עבודה זרה י"ט). ונקרא אור, כמו שכתוב (משלי ו): "ותורה אור":

² כך נ"ל וצ"ע. ונ"ל שזה החילוק בין רבי אלימלך מליזנסק לאחיו רבי זושא, שכנראה היו באותה מדרגה אבל הלכו בשתי דרכים שונות, שעל כן רבי אלימלך הוחזק לצדיק וגאון, ואילו את רבי זושא החזיקו משוגע. כמבואר בשיש"ק ח"ב אות תרכד שקראו לו המלמד המשוגע. ונ"ל כי רבי זושא היה מאריך ימיו כמבואר כאן ואילו רבי אלמלך היה מרחיב ימיו. על רבי זושא מספרים שפעם התעוררה קושיא חזקה לכמה גאונים בבית המדרש ולא מצאו תשובה, ורבי זושא שמע ואחרי כמה דקות ענה להם תירוץ והיה פלא כי החזיקוהו לעם הארץ ושאלו אותו מהיכן אתה יודע והשיב להם מהיכן שהירושלמי ידע. ונ"ל שאין הכוונה שישב ועיין כמוהם בירושלמי עד שהבין, כי זה לא נקרא להשיג מהיכן שהירושלמי השיג, אלא שבתפלה נכנס לדביקות בשער החסד או אהבה עד שגילו לו משמים את התשובה. ונ"ל שגם רבי אלימלך היה יודע להשיב להם, אבל עליו לא מספרים שידע זאת מהיכן שידע הירושלמי, כי דרכו היתה עיון אלא שהיה עם זיכרון המדות ורוח הקדש. וכל דברי בדרך אפשר והוא רחום יכפר עוון אם טעית.

³ תורה ס' אות ו'ב| ולבוא לעשירות הזאת, הוא על ידי בחינת תקוני עתיק. בחינת אריכות ימים, בחינת נקו. פי צריך אריכות ימים, כדי לקבל בתוכו את העשירות של ההתבוננות: ואריכות ימים, הינו שצריך שיראה להאריך ולהגדיל ימיו. פי כל יום ויום ממקום שמתחיל אצל כל אחד, בודאי בתחלה הוא קצר. הינו שבתחלת היום, קשה עליו מאד העבודה שצריך לעשות באותו היום, כגון להתפלל וללמוד וכיוצא. ועל כן היום בתחלתו הוא קצר, פי צריך להתחיל מעט מעט, ואחר כך מתרחב והולך בעבודתו. וצריך האדם לראות להגדילה ולהרחיבה ולהאריך כל שעה ושעה שבא אחר כך, להגדיל ולהרחיב בתוספות קדשה. וכן בפסא יום השני, יהיה הולך ומתרחב

ונ"ל החילוק בין שתי הדרכים חסד ותשובה, שתשובה היא בחי' יצחק, מדת הדין, שמוסר את כל עצמו להקב"ה (כי זה גדר מדת הגבורה להחזיר הכל לשרשו, של מלמטה למעלה), ואילו חסד (הוא קו של מלמעלה למטה בחי' השפעה) היא שמוסר את כל עצמו להיות משפיע טוב לבני אדם¹. וזה דבר נפלא שאצל הקב"ה שווה כשאדם מתמסר אליו או לבניו, עד ששניהם הם שער לזכות בטוב הגנוז.

גם בלימוד הספר של רבנו ליקוטי מוהר"ן רואים זאת, דהיינו שיש בו עמקות לפנים מעמקות כמבואר בתורה רמה שכל עמקות היא כמשל לעמקות הפנימית יותר, ורובא דעלמא אין להם סבלנות להעמיק ומתייאשים כבר בהתחלה, או שנדמה להם שכבר הבינו, או שנדמה להם שאין בכוחם להבין. אבל באמת המחשבות האלה הן העקרבים ונחשים הסובבים את העמקות הפנימית יותר. וצריך לזכור שרבנו כינה אפיקורס את מי שטען שבשבילו הליקוטי מוהר"ן גבוה מדאי.

הרי אין עוד ספר חסידות כזה נפלא שככל שממששים בו בעיון מתחדש עומק נפלא יותר, עד שראב"ן זצ"ל שהיה בעל מח עצום וברור המדמה נפלא והיה גדול המעמיקים בלימוד הלק"מ אמר על עצמו הלוואי שאבין ואדע עכ"פ עשרת אלפים שנה לאחר התחיה דבור אחד מדבריו הנוראים כפי שידע אותו רבינו עוד בזה העולם (ככבי אור סוף ששון ושמחה). ואת רבי אהרן דרב זצ"ל ברך רבנו הלוואי שתזכה בעוה"ב להבין שיחות חולין שלי (חיי מוהר"ן סימן שעו) אבל את דברי התורה שלו לא ברכו שיבין לא בעוה"ז ואפילו לא בעוה"ב. ואעפ"כ בפירוש אמר רבנו שספרו מתאים ללמוד לכל אדם בכל מדרגה ובקש שילמדו את ספרו בשני סדרים בקיאות ועיון, ועל כולם הוא ישפיע לטובה וירפא אותם מחולי הנפש וגם הגוף ואפילו על רכושם שבבית ישמור. ואמר שאין אדם שספרו לא שייך לו, עד שהתבטא בחריפות נוראה, שמי שאומר שאינו יכול למצא עצמו בדברי תורתו, הוא אפיקורס. (כוכ"א הובא בשיש"ק ח"א רלו). עיין רמב"ם תשובה ג' ח' שאפיקורס נקרא מי שכופר בנבואה ובנבואת משה רבנו ובידיעת הבורא במעשי בני"א. וכוונת רבנו שבהכופר בנבואת משה רבנו כלול גם הכופר שנבואת כל הצדיקים האמיתיים אע"פ שאינה נבואה ממש, כידוע שיש עשר מדרגות בנבואה ואחת הן רוח הקדש, וכל שכן התורה של רבינו שהיא גבוהה מרוח הקדש כמבואר בתורה כ' ותורה יג כיצד היה מוריד תורה ע"י שמעלה מ"ן את הנפשות הנמצאות שם ומוריד תורה מגבוה מעל גבוה מעתיקא קדישא, שזה מהלך גבוה מסתם רוח קדש, שהוא ידיעת נסתרות (ומה שכינה אפיקורס נ"ל כיון שאמר בתורה מז תנינא שאסור לומר תורה אלא מי שיכול לומר באופן שכל אחד ישמע רק מה שצריך לו ולא יותר, נמצא שמי שסובר שרבנו אומר תורה גבוהה מדאי, הוא אפיקורס, כי תולה חסרונו ברבנו)

אבל מי שמאמין שהתורה של רבינו היא מעתיקא² ובוודאי טמון בה בפנימיות לפנים מפנימיות, טוב אור הגנוז הנ"ל, ויודע בעצמו כמה אינו ראוי לו, מחוייב להתעקש ולבקש הרבה לזכות להיכנס בשער החסד או התשובה אולי יזכה לאור הזה עכ"פ באיזה התנוצצות ולהאריך ימיו על ידו, ואפילו יום אחד אשריו.

קשיות

א. השאלה במה הארכת ימים היא במגילה כת. ושם נשאלו על כך כמה תנאים וכל אחד אמר ג' מדות אחרות וסד"כ יש שם עשרים וחמש סגולות לזה, ורק אחת מהן היא ותרון הייתי בממוני. וצ"ע מדוע בחר רבנו מעשה אחד וממנו תשובה אחת. וצ"ע אולי רק ר"ע בשאלתו התכוון לביאור רבנו. דהיינו לאריכות ימים באיכות ולא בכמות. ואולי רק התשובה וותרן הייתי בממוני היא עצה כללית דהיינו מדת החסד בכלליות וכמבואר בזוהר, ולא מעשה מסויים בלבד כמו שאר הסגולות שם.

ב. אריכות ימים שרבנו מדבר עליה כאן האם דווקא אריכות או גם רוחב? ראה לעיל

ג. הטוב הגנוז צ"ע האם הוא האור הגנוז

ד. אריכות ימים משמע שזו עבודה שהיא חדשה בכל יום, וכן בזוהר שרבנו מביא לבאר את העניין מבואר שלכל יום יש גדר מלבר, וכן מבואר בתורה ס' אות ב' הנ"ל שכל יום בתחילתו הוא צר וצריך להאריך ולהרחיב אותו קצת משמע כל יום מחדש. וצ"ע האם זה דווקא או שבאמת מי שיכול טוב גם כל שעה, עכ"פ בחוש רואים שגם בשעה של התבודדות תחילתה מצער עד שזוכה לדבורים כראוי.

עד כאן ההקדמה

בתוספות קדשה יתרה. וכן בכל פעם ופעם יהיו ימיו מתרחבין בתוספות קדשה, וזה בחינת אריכות ימים: ואברהם שזכה לבחינת זקן, בחינת אריכות ימים, על ידי זה זכה לעשירות. בחינת (בראשית כ"ד): "ואברהם זקן בא בימים, וזה ברך את אברהם בכל": וזה בחינת (תהלים קי"ט): "מזקנים אתבונן", שעל ידי בחינת זקן הנ"ל, בא להתבוננות, שהוא בא על ידי עשירות, שנמשך לתוף אריכות ימים, שהוא בחינת זקן כנ"ל:

¹ נראה לי שבשער הזה נכנס רבי אשר פריינד זצ"ל שעיקר עבודתו היתה חסד מילדותו ידיו עטורות בביגלך לחלק לחבריו העניים, ובבחרותו כשהיפך את ידו או פרי ראוי לאכילה לחלק לעניים ממה שורקו הירקנים במחנה יהודה, ואח"כ כשהקים את הגמ"ח הענק יד עזרה וכו'. אבל רוב הצדיקים נכנסו בשער התשובה. ופשוט שאין הכוונה שאפשר לזה בלא זה, כי גם הנכנס בשער התשובה בהכרח הוא צדיק החונן ונותן, אלא שהדגש הוא על התשובה, וכן הנכנס בשער החסד בוודאי הוא גם בעל תשובה אבל הדגש על חסד.

² ראה חיי מוהר"ן - אות רפט (מט) שמיצתי מפיו הקדוש שאמר אני קנן חדש מלא ישן. גם נמצא בכתב ידו הקדושה אני זקן שבקדשה וכו' שמגלה דברים שפסח עתיק יומין וכו':

תורה פד [י]

איתא בגמ' (מגילה כח) (ט) ארבעה או חמישה תנאים, רבי זכאי, ורבי אלעזר בן שמוע, ורבי פרידא, ורבי נחוניא בן הקנה, ורבי נחוניא הגדול, שתלמידיהם שאלו אותם במה האריכו ימים, בפשטות הכוונה באיזה זכות זכו לחיות כל כך הרבה שנים? וכל אחד מהם השיב ג' מדות טובות אחרות שעל ידן זכה לאריכות ימים. אבל כששאל רבי את רבי יהושע בן קרחה השיב מדה אחת שעל ידה זכה לאריכות ימים, וכששאלו את האמורא רבי זירא מנה שמונה מדות טובות שעל ידן זכה. כל אחד מהצדיקים הנ"ל תלה אריכות ימיו במדות אחרות, נמצא סך הכל עשרים וחמש מדות/ו' הן סגולה לזה. עוד שם שרבי נחוניא הגדול י"א שהוא רבי נחוניא בן הקנה ויש חולקים, עכ"פ לדעה שהם אחד צ"ע שאלוהו שתי פעמים, פעם תלמידיו ופעם רבי עקיבא/א' ובכל פעם השיב ג' מדות, שתיים מהן שונות אבל על וותרן הייתי בממוני חזר לשניהם. רבנו מכל המעשים והמדות הנ"ל, בחר מעשה אחד ותשובה אחת מהשלש, דהיינו כששאל רבי עקיבא את רבי נחוניא הגדול במה הארכת ימים אמר לו וותרן הייתי בממוני.

לבאר את התשובה שהשיב לו "ותרן הייתי בממוני", מה הכוונה וכיצד היא השער לאריכות ימים לזה צריך לידע מה דאיתא שאמרו בזה"ק-בוזרה הקדוש/ב', וזה תרגומו- לששת ימי בראשית, לכל אחד יש לו פרצוף של אותה המדרגה המנהיגה אותו דהיינו מלאך של מדרגה ההיא הממונה על אותו היום להנהיג אותו, כגון ביום ראשון בחינת חסד, ביום שני בחינת גבורה וכו'. ולא תמצא יום שאין בו טוב כלומר אין יום שלא יתפשט בו אור החסד דאזיל עם כלוהו יומי, שעל ידי אור זה מתנהג העולם, וכל יום יש לו גדר מבחון דהיינו כל ספירה השולטת באותו יום יש לו מלאכים השומרים אותו כגדר מבחון, שלא כל אדם יוכל לכנוס, לטוב שהוא שבו דהיינו להשיג בו סודות התורה, דהיינו שיש חשך המכסה את האור. כמו שתמצא ביום הראשון אור, ותמצא בו חשך. וכן בכל יום תמצא שמירה, ואלו הם שמירה, כמו קוצים השומרים הכרם, שלא יכנוס זר אליו ואלו הם שומרים מצד הקדושה. ויש שומרים אחרים כמו נחשים ועקרבים ושרפים שהם מלאכי חבלה מצד הסטרא אחרא ששומרים הטוב ההוא שהם סודות התורה, שלא יכנוס שם מי שאינו ראוי להכנס. ואם לא היתה שמירה, היו כל הרשעים יכולים לכנוס בסודות התורה. ומשום זה, מי שהוא רשע, ויכנוס לדעת סודות התורה, כמה מלאכי חבלה הנקראים חשך ואפלה, נחשים ועקרבים, שנקראים חיות השדה (היער), מבלבלים מחשבתו שלא יכנוס למקום שאינו שלו. אבל מי שהוא טוב וצדיק, כל אלו השומרים הם לפקודתו לעזרו אפילו מלאכי חבלה הם מזומנים לפקודתו לסייע לו, וקטגור של הרשעים נעשה סגור לצדיקים. ומביאים ומכניסים אותו לטוב הגנוז שהוא סודות התורה, ויאמרו, אל הטוב הגנוז להקב"ה, אדוננו, הרי איש טוב וצדיק ירא שמים רוצה לכנוס לפניך, ואמר לנו זה הצדיק, פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה. אז, אותו טוב הגנוז הקב"ה, יאמר להם, פתחו לו באותו שער שנקרא אהבה שהוא בחסד, או באותו שער שנקרא תשובה שהוא בכינה או במלכות. וכל כי כל צדיק יכנוס כפי המדרגה שלו. וסוד הדבר, פתחו שערים ויבוא גוי צדיק וגו' הרי שיש הרבה שערים. עד כאן תרגום הזוהר.

^ט תורה זו לשון התנאים לא ידוע היכן ומתי נאמרה

^ט **מגילה כח.** - שאלו תלמידיו את רבי נחוניא בן הקנה במה הארכת ימים? אמר להם מימי לא נתכבדתי בקלון חברי, ולא עלתה על מטתי קללת חברי, וותרן בממוני הייתי. לא נתכבדתי בקלון חברי כי הא דרב הונא דרי מרא אכתפיה אתא רב חנא בר חנילאי וקא דרי מיניה אמר ליה אי רגילת דדרית במאתיך דרי ואי לא אתייקורי אנא בזילותא דייך לא ניחא לי. ולא עלתה על מטתי קללת חברי כי הא דמר זוטרא כי הוה סליק לפורייה אמר שרי ליה לכל מאן דצערן. וותרן בממוני הייתי דאמר מר איוב וותרן בממוניה הוה שהיה מניח פרוטה לחנוני מממוניה. שאל רבי עקיבא את רבי נחוניא הגדול (והוא רבי נחוניא בן הקנה הנ"ל) (אמר לו) במה הארכת ימים? אתו גווזי (עבדיו של רבי נחוניא) וקא מחו ליה, סליק יתיב (ר"ש) ארישא דדיקלא, אמר ליה (ר"ע רבי נחוניא) רבי אם נאמר כבש למה נאמר אחד? אמר להו (רבי נחוניא לעבדיו) צורבא מדרבנן הוא שבקוהו. אמר ליה (רבי נחוניא לר"ש) אחד מיוחד שבעדרו, אמר ליה (רבי נחוניא לר"ש) מימי לא קבלתי מתנות, ולא עמדתי על מדותי, וותרן בממוני הייתי. לא קבלתי מתנות כי הא דרבי אלעזר כי הוה משדרי ליה מתנות מבי נשיאה לא הוה שקיל, כי הוה מזמני ליה, לא הוה אזיל, אמר להו לא ניחא לכו דאחיה? דכתיב שונא מתנות יחיה. רבי זירא כי הוה משדרי ליה מבי נשיאה לא הוה שקיל, כי הוה מזמני ליה אזיל, אמר אתייקורי דמתייקרי בי. ולא עמדתי על מדותי דאמר רבא כל המעביר על מדותיו מעבירין ממנו כל פשעיו שנאמר נושא עון ועובר על פשע, למי נושא עון? למי שעובר על פשע. שאל רבי את רבי יהושע בן קרחה במה הארכת ימים? אמר לו קצת בחיי? אמר לו רבי תורה היא וללמוד אני צריך, אמר לו מימי לא נסתכלתי בדמות אדם רשע, דאמר רבי יוחנן אסור לאדם להסתכל בצלם דמות אדם רשע, שנאמר לולא פני יהושפט מלך יהודה אני נושא אם אביט אליך ואם אראך, רבי אלעזר אמר עיניו כחות שנאמר ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות משום דאסתכל בעשו הרשע.

^י **יש לעיין** בזה האם כל אחד מהם התכוון שכל השלש ביחד זיכו אותו או שגם כל מדה בפני עצמה. ואם כל הג' דייקא נמצא לכאורה שרבי הושע גדול מכולם שמדה אחת לבדה זכה בה ואילו האמורא צריך היה שמונה מדות כדי לזכות. אבל אינו מוכרח.

^{יא} **שם בגמרא** הם שני מעשים ששאלו אותו תלמידיו וששאל אותו ר"ע, וצ"ע שתלמידיו השיב לא נתכבדתי בקלון חברי ולא עלתה עימי למטתי קללת חברי וותרן הייתי בממוני. ולר"ע השיב מימי לא קבלתי מתנות ולא עמדתי על מדותי וותרן הייתי בממוני. נמצא שה"כ חמש מדות גרמו לו שיאריך ימים, ומדוע תפס רבנו רק מדה זו של וותרן הייתי בממוני? ואולי כיון שעל מדה זו חזר לשניהם היא עיקר ואפשר שהיו עוד מדות ואם היה שואל אותו אדם שלישי היה מוסף לו עוד שתיים אבל מסתמא מדה זו היה אומר לכולם כי היא עיקר.

^{יב} **התרגום של הזוהר** הוא לשון ביאור הסולם ומה שנוסף בסוגריום הוא מהמתוק מדבש

וזה לשון הזוהר 'יפ' נשא דף קק"ג/י' וז"ל וזה לשונו ת"ח-בא וראה לשית ימי בראשית לכל חד אית ליה פרצופי' דההוא דרגא דאנהיג ליה ולא תשכח יום דלית ביה טוב וכו', וכל יומא אית לי' גדר מלבר דלא ייעול כל בר נש לההוא טוב כגון חשך דכסיא לנהורא וכו', ובגין דא מאן דאיהו חייבא וייעול למנדע רזין דאורייתא כמה נחשים ועקרבים מבבלבלין מחשבתו' דלא ייעול לאתר דלאו דילוי' טו'. אבל מאן דאיהו טוב, כל אילין נטירין אינון

²⁷ מראה מקום זה נמצא גם בדפוס רב וכתשכט הוסיף סוגרים - (פ' נשא דף קר"ג) (וצ"ע כי ידוע שכל ההוספות של מוהר"ת סגור בסוגרים ובכללן המראה מקומות שהוסיף וכאן מי"ט כבר היה בלשון התבירם ואפשר שכך שומע מרבינו)

²⁸ זוהר רע"מ נשא דף קכג. - תא תני, לשית יומי בראשית בא וראה, לששת ימי בראשית שהם ימי החול, לכל חד אית ליה פרצופא דההוא דרגא דאנהיג ליה לכל יום ויום יש לו פרצוף דהיינו מלאך של מדרגה ההיא הממונה על אותו היום להנהיג אותו, כגון ביום ראשון בחינת חסד, ביום שני בחינת גבורה וכו', ועם כל זה ולא תשכח יום דלית ביה טוב לא תמצא יום שלא נאמר בו כי טוב, כלומר אין יום שלא יתפשט בו אור החסד דאזיל עם כלהו יומי, שעל ידי אור זה מתנהג העולם, ואף על גב דביומא תניינא לא אית ביה טוב ואף על פי שביום שני לא נאמר בו כי טוב, הרי ביומא תליתאה תשכח ליה ביום השלישי תמצא אותו, ובגין דא אתמר ביה תרי זמני טוב ולכן נאמר ביום השלישי שתי פעמים כי טוב.

ואמר עוד וכל יומא אית ליה גדר מלבר וכל יום דהיינו כל ספירה השולטת באותו יום יש לו מלאכים השומרים אותו כגדר מבחון, דלא ייעול כל בר נש לההוא טוב שלא יוכל כל אדם להכנס לטוב ההוא, דהיינו להשיג בו סודות התורה, כגון חשך דכסי לנהורא כמו החשך המכסה את האור, דתשכח ביומא קדמאה אור ותשכח ביה חושך כמו שתמצא ביום הראשון אור ותמצא בו חשך, וכן בכל יומא תשכח נטירא בכל יום תמצא בו שמירה, ואינון נטירין אינון כגון קוצים לפרם ואותם השומרים הם כמו קוצים השומרים את הכרם שלא יכנס בו איש זר, ואלו הם שומרים מצד הקדושה, ואית נטירין אחרנין ויש שומרים אחרים כגון נחשים ועקרבים ושרפים שהם מלאכי חבלה מצד הסטרא אחרא, ונטירין ההוא טוב דלא ייעול תמן דלאו איהו ראוי למיעל ושומרים את הטוב ההוא שהם סודות התורה שלא יכנס שם מי שאינו ראוי ליכנס, ואי לא ואם לא היו שומרים, כל חייבא הו עאלין ברין דאורייתא או כל הרשעים היו נכנסים ללמוד סודות התורה.

ובגין דא מאן דאיהו חייבא וייעול למנדע רזין דאורייתא ולכן מי שהוא רשע ונכנס לדעת בסודות התורה, כפמה מלאכי חבלה דאתקריאו חשך ואפלה נחשים ועקרבים כמה מלאכי חבלה הנקראים חשך ואפלה נחשים ועקרבים, חיות ברא אתקריאו ונקראים חיות היער, ומבלבלין מחשבתיה דלא ייעול לאתר דלאו דיליה הם מבבלבלין את מחשבתו שלא יכנס למקום שאינו ראוי לו.

אבל מאן דאיהו טוב אבל מי שהוא טוב וצדיק, כל אילין נטירין אינון לממריה כל אלו השומרים אפילו מלאכי חבלה הם מזומנים לפקודתו לסייע לו, ונטירין של הרשעים נעשה סניגור לצדיקים, ויעול ליה לטוב הגנוז ומכניסים אותו לטוב הגנוז שהוא סודות התורה, וימרו ליה, מרנא ויאמרו להקב"ה, אדונינו, הא בר נש טוב וצדיק דא שמים בעי לאעלא קדמך הרי אדם שהוא טוב וצדיק וירא שמים רוצה לבוא לפניך, אמר לנו זה הצדיק פתחו לי שערי צדק אבא במ אודה י"ה ובשערי צדק נמצא ההוא טוב הגנוז אותו טוב הגנוז, או יימא לון פתחו ליה בהאי תרעא דאתקרי אהבה, יאמר להם הקב"ה פתחו לו בשער ההוא הנקרא אהבה, שהוא בחסד, או פהאי תרעא דאיהו תשובה או באותו שער הנקרא תשובה, שהוא בכינה או במלכות, כי כל צדיק ייעול פפום דרגא דיליה כל צדיק יכנס כפי המדרגה שלו, ורנא דמלה וסוד הדבר הוא, מה שכתוב פתחו לערבים ויבא גוי צדיק וגו' הרי שיש הרבה שערים. (ממקם אליעזר ומפסיק)

²⁹ עיין בעש"ט על התורה בפרשת נח עמוד התפילה את קי ובמקור חיים שם את פג ובעיקר שם ד"ה ופעם אחת שמביא את הזוהר הזה לעניין כוונה בתפילה.

ופעם אחת אמר ועיין לקמן פ' וילך את ה' ובמקור מים חיים שם את א' וגו' משל למלך רב ונורא חכם גדול, ועשה באחיות עינים מחיצות רבות סביב, רוח סערה ענן גדול ואש מתלקחת ונוגה לו סביב, ובין כותל וכותל יש נהרות רבות, תשעה יאורין ועי' זוה"ק בא דל"ד ריש ע"ב) דמתתקפין ואזלין ושטאן וסתרין בין כותל לכותל, וגם חיליות רבות מבוהלים דובים ואריות ונחשים ועקרבים, ובכל יאורא ויאורא (שם בזה"ק) אולא ושטאן חד תנינא וכו') וכל עלמא מזדעזעא וארעא מתחלחלא וכו') בגין גסות רוחא די ביה אשר אמר לי יאורי (שם בזה"ק בא דל"ה ע"ב), תא חזי (זוה"ק נשא דקכ"ג ע"א) לשית ימי בראשית לכל חד אית ליה פרצופיה דההוא דרגא דאנהיג ליה ולא תשכח יום דלית ביה טוב וכו'), וכל יומא אית ליה גדר מלבר דלא ייעול כל בר נש לההוא טוב, כגון חושך דכסי לנהורא וכו') בכל יומא תשכח נטירין ואינון נטירין אינון כגון קוצים לפרם, ואית נטירין כגון נחשים ועקרבים ושרפים ונטירין ההוא טוב דלא ייעול תמן דלאו איהו ראוי למיעל, ואי לאו ההוא נטירו, כל חייבין הו עאלין לרוא דאורייתא, ובגין דא מאן דאיהו חייבא וייעול למנדע רזין דאורייתא ותורה ותפלה כמה נטורי תרעין מלאכי חבלה נחשים עקרבים חיות ברא מבבלבלין מחשבתו דלא ייעול לאתר דלאו דיליה. (עב"ל הזוהר) ולא כל הרוצה ליטול את השם יבא ויטול, והמלך נורא מאוד, ואור פני מלך מאיר בכל העולמות, עד תחתית התהום, מאיר אור אין סוף, רק הכתלים והשומרים מסתירים אור פני מלך, ושולחין מחשבות רעות קושייות והתרחקות מן המלך, ובאמת הכל הוא אחיות עינים, כי באמת כשידע אדם באמונה שלימה באמת שכל המלאכים וכל העולמות נבראו מעצמותו יתברך כהדין קמצא דלבושה מיניה וביה, ואחר שידע אדם דאלופו של עולם הוא בכל תנועה אזי יתפרדו כל פועלי און. והענין כי האדם מחויב להאמין ולידע ידיעה ברורה כי מלא כל הארץ כבודו ולית אתר פנוי מיניה וכל המחשבות והסתרות וכתלים הבאין ומכסין על השכל, יש גם בהם מציאותו יתברך, וכל מחשבה הוא קומה שלימה, וכל המחשבות והסתרות העולין, כולם באים שיתקן את עצמו, ואותם. ואם אינו מאמין בזה הוא מקצר באמונת מציאת השם יתברך ונשאר בחושך ועיין בסמוך בפנים את קט"ז ושם בהגה את צדו, וכרוזים יוצאים מאן דקטל לחוויא יחבין ליה ברתא דמלכא דא עלותא, ומי הוא פתי שלא ירצה להתחתן עצמו עם המלך, רק שכאב לחומה ראשונה ורואה כמה חזקה וחזקה ושאר דברים המבהילים, כל אינון דמפתין לבני נשא בענוגין דהאי עלמא לאתענגא בענוגי נאופין דהאי עלמא, ומשכי להו במחשבתין בישין בחר ענוגין ונאופין דהאי עלמא, והאי אל נכר מפתו לבר נש דלעי באורייתא או דקאים בבי מדרשא לחשוב כמה ההררין ומחשבות רעות, ובכל מחשבה עובר בלאו דלא תתורו, והאי אל נכר מפתו ליה מאי את קאים בבי מדרשא, טב לך למדך בחר חבורתא אינון דגאו על בני נשא ומתענגי בענוגי דהאי עלמא, ויש שלבבו נסוג אחרו, ויש שהולך כמה חומות זו לפנים מזו, ושם יש שרים רבים חיליות קדושות מלאכי מעלה ושרפי חיות הקודש מפוזרין הון רב מדרגות קדושות ותענוגים קדושים ורוח הקודש אל כל הבאים לפנים מן החומות, ולפעמים אחר רואו שיש לו הון יקר אינו מטריח עצמו לכנסו יותר אף שראה באמת שעבר כמה חומות ומסכים אין שם פגע רע כי הכל הבל וריק ואין בהם ממש, אבל אחר שכל חומה וחומה גבוהה ואימה יותר מן הראשונה כדי להבהיל יותר, וכו', זכחי שלמים עלי, הא אנא בשלוה לגבך לאחזאה לך שלם, על כן יצאתי לקראתך, דידענא דאנת חסר טובה, דהא כען אנת רביא בחילך אי השתא לא תתענג גרמך אימתי, כד אנת תהא סיב, ועל דא הטתו ברוב לקחה ונסוג אחרו, וגם כאן יש שרים רבים המפזרים הון עתיק השגות ותענוגים עליונים רוחניים מתוקים מדבש, אבל מחמת שיש עוד חומות מבוהלים מאוד בפיתויים דקים ובחכמות זרות, וכמו שעושה השועל מראה עצמו שכבר מת, ובדבר קל יכולין לדחות לשאלו תחתיה. אבל בן המלך שאינו רוצה בשום דבר אלא לעשות נחת רוח לאביו, אשר אם בא לחומות ונהרות המבהילים ומסתירים פני המלך מכניע עצמו מאוד

למימרי', וקטיגור נעשה סניגור, ויעלון לי' לטוב הגנוז, ויימרון מרנא הא בר נש טוב וצדיק וירא שמים בעי לעיילא^ט קדמך "וכולי. ההוא טוב/י"י^י יטגנוז יימא לון, פתחו ליה בהאי תרעא דאתקרי אהבה, או בהאי תרעא דאיהו תשובה, כל צדיק ייעול כפום דרגא דילי'.

ומבאר רבנו ואין טוב אלא תורה [כא/כ] ובעיקר סתרי תורה דהיינו פנמיות התורה שהיא אור הגנוז אור ה' ית', וכשאדם רוצה להגות ולחשוב בתורה, היינו ברזין דאורייתא, השגות אלוקות אינון נטורין ונחשים ועקרבים מבלבלין מחשבותי, ואלו הם המחשבות זרות שבאין לאדם. לעיל אמר שרק חייבייא דהיינו רשעים הנחשים ועקרבים מבלבלים אותם, אבל מי שראוי לא, וכאן נקט סתם כשאדם רוצה, משמע כל אדם. ונראה פשוט כיון שרובא דעלמא נחשבים רשעים ביחס לאור הזה, כי היא תורה דעתיקא דעתידה להתגלות לעתיד לבוא, דהיינו אור הגנוז שעליו נאמר (איוב לח טו) 'מנע מרשעים אורם. נמצא שמי שלא זוכה בו הוא עדיין במדרגת רשע ביחס אליו. כי מה שאמרו בזוהר/כב^י שאסור לקרא ליהודי רשע, הכוונה לומר רע גמור, כי מצד פנימיות של ישראל יהודי כולו רק טוב, וכל הרע שיש בו היא חיצונית וקליפה, להבדיל מגוי שהפנימיות שלו היא רע. אבל ביחס להשגות אלוקות והשגות שלעתיד לבוא, גם צדיקים גדולים נחשבים רשעים דהיינו כל מי שלא זכה לזכך עצמו כראוי לאור הזה/כג^י.

וכשאדם רוצה וחושק עד מאד ופותחין לו כנ"ל בזוה"ק, דהיינו שגם מי שראוי, רק אם הוא חושק ונכסף מאד לאור הזה, אזי אם זוכה ופותחין לו אזי ע"י האור הזה נעשה כל יום ויום אצלו גדול עד מאד, כי רואה ומשיג הטוב הגנוז, היינו רזין דאורייתא השייך לאותו היום דהיינו שזוכה

ובוכה וצועק אבי אבי חוס וחמול עלי שלא אדחה מאור פניך משני עולמות חלילה, מלך רחמן כמותך תסתיר עצמך בהסתרות כאלו, ועל ידי גודל הכנעה שמכניע את עצמו כאין, בלתי לה' לבדו, ומשתף עצמו עם כל הנבראים, שהרי כולם לא נבראו אלא לעשות רצון אביו, ואין בו שום התנשאות על שום דבר אלא שיעשה רצון אביו כמו התולעת הנגרר על הארץ, אז על ידי הכנעה זאת אם הוא בלב אמת לאמתו, תיכף יש הבדלה, ובדלים ממנו כל המסכים והחומות, כי על ידי הכנעה אמיתית שמפור כל הונו ומדרגות שלו לחיילות הסובבים חיילות קדושות והוא נשאר עני ואביון ומשתף עצמו עם כל בעל חי, אז בדלן כל המסכים, ואביו מסיר כל המסכים שנעשו באחיזת עינים, ועל ידי הבדלה הזוה בא להמתקה אמיתית, עד שנפשו נכללת באור אין סוף שבתוך ההיכלות ואותיות, וכשמסיר המסכים וירא כי אין שם חומה ולא מסך והמלך יושב על הכסא ומלא כל הארץ כבודו ברוך הוא וברוך שמו חי וקיים לעד, עד כאן דברי קדשו, בתוספות ביאור משלנו.

בעש"ט עה"ת פרשת וילך מקור מים חיים שם אות א – ...ועוד שם בס' בפי' בדרוש לשבת הגדול תקכ"ה, דקי"א ע"א וז"ל, דשמעתי משל ממורי ולה"ה, משל שהיה מלך אחד שעשה כמה מחיצות וחומות וז לפנים מזו, על פי אחיות עינים, שהיו מסבבין את המלך, ובכל שערי החומות צויה לפזר ממון, ויותר שהיה החומה לפנים, פזרו הון יותר כדי לראות זריות וחשק בני המדינה, איך כל אחד מתחזק ומזרו עצמו לבא אל המלך, ויש שחזרו אחר שקבלו ממון בשערי המלך, ויש שחזרו בשער השני ויש בשלישי וכו', ומעט מזעיר שלא נכנס בלבם חשק הגשמי לאסוף הון, כי אם לבא אל המלך, ואחר כמה טרחות שבאו אל המלך ראו שאין שום חומה ומחיצה, כי אם אחיזת עינים וכו', והנמשל מובן שהמלך הגדול הגבור והנורא מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא מסתתר בכמה מחיצות וחומות של ברזל, כמו שאמרו בש"ס (ברכות דל"ב ע"ב) מיום שחרב בית המקדש וכו', והמחיצות הוא מחשבות זרות וביטול תורה ותפלה, כמו שכתוב בזוהר (עיין בזוה"ק פ' נשא דקכ"ג ע"א) כי הטוב הגנוז מסבב אותו החושך והקליפות יעו"ש אמנם אנשי דעת היודעים שכל מחיצות וחומות ברזל וכל לבושיין וכיוסין הוא עצם מעצמותו יתברך שמו, דלית אתר פנוי מיניה, אם כן אין זה ההסתרות אצלו,

^ט בתולד-לאעלא

^י גם בתולד-וכולי, וסתולד-וכי (עיין לעיל דף צא: שגם זוהרית תיקון בכה"ג)

^{י"א} המתוק מדבש ביאר עפ"י דמשק אליעזר שהקב"ה יאמר להם אבל ביאור הסולם כאן למד כוונת הזוהר שהטוב בעצמו יאמר להם וכן פרש רבנו וכנראה כיון שהטוב הוא הקב"ה בעצמו.

^{י"ב} בתולד-הגנוז

^{י"ג} ברכות ה. מנחות נג: * ע"ז יט:

^{כא} ברכות דף ה. כל שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק הקדוש ברוך הוא מביא עליו יסורין מכווערין ועוכרין אותו שנאמר נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעבר ואין טוב אלא תורה שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם תורת אל תעזבו.

עבודה זרה דף יט: מכריו רבי אלכסנדר מן מאן בעי חיי מאן בעי חיי כנוף ואתו כולי עלמא לגביה אמרי ליה הב לן חיי אמר להו מי האיש החפץ חיים וגו' נצור לשונך מרע וגו' (סור מרע ועשה טוב וגו') שמא יאמר אדם נצתי לשוני מרע ושפתי מדבר מרמה [אלך] ואתגרה בשניה תלמוד לומר סור מרע ועשה טוב אין טוב אלא תורה שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם תורת אל תעזבו:

^{כב} אבל קצת צ"ע מערכין דף יא. אמר רב יהודה אמר שמואל מנין לעיקר שירה מן התורה שנאמר ושרת בשם ה' אלהיו איזהו שירות שבשם הוי אומר זה שירה ואימא נשיאות כפים מדכתיב לשרתו ולברך בשמו מכלל דברכת כהנים לאו שירות היא רב מתנה אמר מהכא תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב איזו היא עבודה בשמחה ובטוב לבב הוי אומר זה שירה, ואימא דברי תורה דכתיב פקודי ה' ישרים משמחי לב, משמחי לב איקרי, טוב לא איקרי, ואימא בכורים דכתיב ושמחת בכל הטוב, טוב איקרי, טוב לבב לא איקרי.

^{כג} עיין זהר משפטים קכב.

^{כד} ועיין חיי מוהר"ן קיג הויכוח שהיה לרבנו עם הרב הקדוש מנשכזי ורבי צבי אריה מאליק בענין החזיונות. מה שמוכיח שאפילו צדיקים עצומים לא בהכרח זוכו לאור הגנוז, אלא בבחינות. כי בכח מדרגה האדם נחשב רשע ביחס למדרגה הגבוהה יותר. ועיין תורה עג ותורה טו עד כמה שצריך לצאת מגבול כדי לזכות לסתרי תורה.

להשגות אלוקות שעל ידן מרגיש את הקב"ה עמו ואצלו וממילא עבודתו כולה קודש וכל רגע מהיום כולו קודש דהיינו אריכות ימים/כ"ו.

וזה ששאל התנא רבי עקיבא, את רבי נחוניא הגדול במה הארכת ימים, היינו באיזה מדה מן המדות נכנסת להטוב הגנוז, והארכת הימים שלך להיות גדולים כנ"ל. והשיב לו וותרן הייתי בממוני, שזו היא מדת אברהם אבינו, והיא תרעא-שער דאיתקרי' אהבה, דהיינו מדת החסד והוא סיטרא^{כ"ה} דימינא כידוע שבקומת הספירות, זרוע הימין הוא החסד דהיינו אהבה. ואית' בת"ז-וכתוב בתיקוני הזוהר (תי' ע' דף קי"ח/י"ב) מסטרא דימינא מוחא חוורא ככספא-מצד ימין המח לבן ככסף. על כן מי שאוחז תמיד במדת החסד נכנעים לפניו כל המניעות והחומות הסובבות את הטוב היינו שכל המקטרגים וכל הנחשים ועקרבים היינו המחשבות זרות שמבלבלין, נעשין חוורא ככספא/כ"ז, כי המקטרג הוא מדת הדין דהיינו אדום אבל מי שאוחז במדת החסד שהיא לבן נהפכים לפניו גם המקטרגים מאודם מדת הדין ללובן החסד.

ולכך נאמר באברהם שכל ימיו אחז במדת החסד/כ"ח (בראשית כד')/כ"ח ואברהם זקן בא בימים, היינו שהיו כל הימים שלו שלמים וגדולים. כי מסטרא דימינא מוחא חוורא ככספא, ומן הקטיגור נעשה סניגור, והיה יכול לבוא בכל יום אל הטוב הגנוז השייך לו : לכאורה צ"ע הרי בא בימים נאמר גם על יהושע ודוד המלך ומדתם לא היתה חסד? ואולי אדרבה מכאן ראייה שעצה זו שייכת לכל אחד שגם מי שמדתו אחרת צריך להשתדל מאד במדת החסד של אברהם כדי שזכות בטוב הגנוז להאריך ימיו.

כ"ד עיין תורה ס' אות ובו ולבוא לעשריות הזאת, הוא על ידי בחינת תקוני עתיק, בחינת אריכות ימים, בחינת זקן. כי צריך אריכות ימים, כדי לקבל בתוכו את העשריות של ההתבוננות: ואריכות ימים, הינו שצריך שיראה להאריך ולהגדיל ימיו. כי כל יום ויום ממקום שמתחיל אצל כל אדם, בודאי בתחלה הוא קצר. הינו שבתחלת היום, קשה עליו מאד העבודה שצריך לעשות באותו היום, בגון להתפלל וללמוד וכיוצא. ועל כן היום בתחלתו הוא קצר, כי צריך להתחיל מעט מעט, ואחר כך מתרחב והולך בעבודתו. וצריך האדם לראות להגדילה ולהרחיבה ולהאריך כל שעה ושעה שבא אחר כך, להגדיל ולהרחיב בתוספות קדשה. וכן כשבא יום השני, יהיה הולך ומתרחב בתוספות קדשה יתרה. וכן בכל פעם ופעם יהיו ימיו מתרחבין בתוספות קדשה, וזה בחינת אריכות ימים: ואברהם שזכה לבחינת זקן, בחינת אריכות ימים, על ידי זה זכה לעשריות. בחינת (בראשית כ"ד): "ואברהם זקן בא בימים, וה' ברך את אברהם בכל": וזה בחינת (תהלים קי"ט): "מזקנים אתבונן", שעל ידי בחינת זקן הנ"ל, בא להתבוננות, שהוא בא על ידי עשירות, שנמשך לתוך אריכות ימים, שהוא בחינת זקן כנ"ל: [ג] ובחינת זקן, דהיינו להרחיב ולהאריך ימיו בתוספות קדשה בכל פעם כנ"ל. הוא על ידי יראת,

^{כ"ד} מותרו - סטרא
^{כ"ה} בדפים שלנו דף קכט.

כ"ז תיקון ע דף קכט. - ועמה מתחיל לפרש את עניני הפנים, ואמר אנפין אינון בארבע גוויין הפנים של בני אדם משתנים לדי גווינס, כנגד ד' אותיות השם הוי"ה, אית בר נש דף קכט.) דאנפוי חוורין מסטרא דאנשי חיל יש אדם שפניו נוטים לגוון לבן, הוא מזל אנשי חיל שהם בחסד כסוד י' דשם הוי"ה, (ה"ג הכ"מ) ואית בר נש דאנפוי סומקין מסטרא דיראי אלהים ויש אדם שפניו נוטים לגוון אדום מזל הגבורה, הוא מזל יראי אלהים, והוא כסוד ה' הראשונה דשם הוי"ה, ואית בר נש דאנפוי ירוקין מסטרא דאנשי אמת ויש אדם שפניו נוטים לגוון ירוק מזל התפארת מזל אנשי אמת, כסוד ו' דשם הוי"ה, ואית בר נש דאנפוי אוקמין מסטרא דשונאי בצע ויש אדם שפניו נוטים לגוון שחור מזל שונאי בצע, שהיו במלכות כסוד ה' האחרונה דשם הוי"ה.

לקבליהו ארבע אחרין מסטרא דמסאבו כנגד ד' מיני פנים שנקדשה, יש ד' פנים אחרים מזל הטומאה, פלהו חשוכין אנפין וכל הפנים מזלם הם חשוכים ושחורים, אבל גם כהם יש ד' גווינס, כי מסטרא דימינא בישא עופרת מזל החסד הרע שנימין דקליפה, פניו הם שחורים בגוון עופרת שהוא פסולת הכסף, דמתרביין מליחה חוורא שמתגדלים ממינו ליהם הלכנה שהוא פסולת המוה, אינון עבים וגסים ופניו הם עבים וגסים, וכן ועיניו עיניו הם גסים ועבים, וגם וגופיה גופו עב וגם מזל הקליפה. אבל מסטרא דימינא מוחא מזל החסד שנימין דקדושה שהוא עש המוה, חוורא ככספא הפנים הם לבנים כעין הכסף, ועליו נרמו משי"כ ירע אברהם אוהבי שהוא היה מזל אהבה וחסד דקדושה.

כ"ח נוסח הביאור הזה נראה קצת מוזר יותר מתאים לדרשן ולא לתורה של רבנו כך נ"ל וצ"ע

כ"ט ספר הבהיר - המיוחס לרבי נחוניא בן הקנה ז"ל - אות קצא. ולמה מאסו בה והלא נאמר (בראשית כ"ו ה) עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמרתי משמרתי מצותי ותורותי, מאי משמרתי, כך אמרה מדת החסד כל ימי היות אברהם בעולם לא הוצרכתי אני לעשות מלאכתי שהרי אברהם עמד שם במקומי וישמור משמרתי, כי אני זאת מלאכתי שאני מוכה את העולם ואפי' נתחייבו אני מוכה אותם, ועוד משיבים ומביא בלבם לעשות רצון אביהם שבשמים, וכל זה עשה אברהם דכתיב (שם כ"א ג) ויטע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם ה' אל עולם, סדר לחמו ומימינו לכל באי עולם והיה מוכה אותם ומדבר על לבם שלמי אתם עובדים, עבדו את ה' אלהי השמים והארץ, והיה דורש להם עד שהיו שבים, ומנא לן שאף החייבים היה מוכה שנאמר (שם י"ח י"ז) המכסה אני מאברהם אשר אני עושה ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום ונברכו בו כל גויי הארץ, אלא אוכחו שידעתי שיבקש עליהם רחמים ויוכה, וכי אפשר לומר שלא ידע הקב"ה שלא יוכלו להנצל, אלא לזכותו קאמר, מכאן אמרו הבא ליטהר מטייעין לו, הבא ליטמא פותחין לו, מאי פותחין לו, אותן הפתוחים תמיד:

ל בראשית פרק כד (א) ואברהם זקן בא בימים ויהיה ברך את אברהם בכל:

יהושע פרק יג (א) ויהושע זקן בא בימים ויאמר יהוה אליו אתה זקנתה באת בימים והארץ נשארה הרבה מאד לרשתה:

יהושע פרק כג (א) ויהי מימים רבים אחרי אשר הניח יהוה לישראל מכל איביהם מסביב ויהושע זקן בא בימים:

מלכים א פרק א (א) והמלך דוד זקן בא בימים ויבסוהו בבגדים ולא יחם לו:

וכנ"ל בקושיות שאולי רבנו בחר את הסגולה האחת מתוך הרבה סגולות המובאות בגמרא כיון שהיא שייכת בהרבה אפנים של חסד ולא רק מעשה פרטי.

עד כאן ביאור חברותא לתורה פד